

توضیح در باره یک سند که ادعا شده است ، متن گفتگوی دکتر مصدق با یک خبرنگار فرانسوی بنام آندره بریسو در ۱۵ ژوئیه ۱۹۵۱ است

دکتر منصور بیات زاده

ترجمه متنی تحت عنوان گفتگوی دکتر مصدق با آندره بریسو ، خبرنگار فرانسوی در ۱۵ ژوئیه ۱۹۵۱ ، در شماره ۲۶ نشریه سهند، چاپ پاریس ، نشریه ای که آقای رحیم شریفی ، صاحب امتیاز و مدیر مسئول آن می باشد، در اسفند ماه ۱۳۸۶ (مارس ۲۰۰۸) چاپ شده است. (۱)
آنچنانکه در نشریه سهند درج شده است، «**مصاحبه گر تاکید می کند که حسب خواست مصدق متن مصاحبه پس از مرگ او میتواند منتشر شود**»
در رابطه با متن آن «**سند**» و توجه به نظرات دکتر مصدق برای نگارنده یکسری سئوالات مطرح است و در رابطه با این سئوالات به معتبر بودن آن سند، شک دارم .

۱ - آنانکه اطلاعاتی درباره خلیات دکتر مصدق دارند، حتماً با من توافق دارند که دکتر مصدق کمتر به بیگانگان اعتماد می کرده است. از سوی دیگر محتوی آن گفتار چیزی خطرناک نبوده است که در آن مقطع تاریخی طرح آن برای دکتر مصدق تولید اشکال نماید!

۲ - اگر بنا بوده است که آن گفتگو بعد از فوت دکتر مصدق انتشار پیدا کند، دکتر مصدق در سال ۱۳۴۶ فوت می کند، چرا و بچه دلیل آن نوشته بعد از مرگ او در دوران رژیم شاه انتشار پیدا نکرده است؟

۳ - دکتر مصدق در آنزمان که گویا آن گفتگو با خبرنگار فرانسوی - آندره بریسو - انجام گرفته است ، خواست ها و سیاست های فدائیان اسلام را تایید نمی کرد و آن موضع سیاسی برای آنها که با امور سیاسی سرکار داشتند، موضعی کاملاً شناخته شده بود، اما در همان زمان وی برای بسیاری از روحانیون و شخصیت های مذهبی احترام قائل بود و حتی با برخی از آنها همسو و همراه بود!

۴ - در نوشته «**آندره بریسو**» که در میان برخی از ایرانیان از جمله ناشرین نشریه سهند بعنوان یک سند تاریخی از آن نام برده شده است، به نقل از دکتر مصدق می خوانیم:
«**امیدوارم سر کرده های شیعه قصد جدی برای ورود به عرصه سیاست نداشته باشند.**» ، بنظر من (منصور بیات زاده) این اظهار نظر هیچگونه شباهتی با طرز تفکر و چگونگی عملکرد دکتر مصدق و واقعیت حاکم بر آن دوران ایران ندارد. آنهم بدین خاطر که در همان مقطع تاریخی که آن

باصطلاح گفتگو انجام گرفته است ، برخی از شخصیت های مذهب شیعه (سرکرده های شیعه) « در عرصه سیاست» ایران حضور داشته اند و اصولاً صحبت از « ورود به عرصه سیاست» روحانیت نمی توانسته است از سوی دکتر مصدق مطرح شده باشد.

علاوه بر آیت الله سید ابوالقاسم کاشانی که در آن مقطع تاریخی در « عرصه سیاست» ایران ، آنهم در سطح بالا حضور داشت، اتفاقاً وی در آزمون یکی از منتخبین مردم تهران برای نمایندگی هفدهمین دوره مجلس شورای ملی بود. همچنین تعدادی از نمایندگان هفدهمین دوره مجلس شورای ملی که معمم و آیت الله و حجت الاسلام بودند، از طرفداران دکتر مصدق و اعضای فراکسیون جبهه ملی بشمار می رفتند. همچنین بسیاری از روحانیون طرفدار شاه و دربار، از جمله دکتر سید حسن امامی ،امام جمعه تهران که همچنین رئیس مجلس شورای ملی تا روز قیام سی تیر بود، در « عرصه سیاست» ایران حضور داشتند. (۲)

مصدق طرفدار حاکمیت قانون بود و یکی از موارد اختلاف او با محمدرضا شاه در رابطه با اجرای قانون اساسی مشروطیت بود و در همان رابطه بود که وی از شعار « شاه باید سلطنت کند و نه حکومت» پشتیبانی می کرد. قانون اساسی مشروطیت برای روحانیت شیعه، حقوق ویژه ای را برسمیت شناخته بود ، از جمله حق وتوی قوانینی که از سوی نمایندگان مجلس تصویب می شدند. تاریخ انقلاب مشروطیت بیانگر این واقعیت است که جناحهای مختلف روحانیت ، در « عرصه سیاست» ایران حضور داشته اند!

(*)

آیت الله سید حسن مدرس یکی از «سرکرده های شیعه» در اوائل انقلاب مشروطیت بود که نقش بزرگی در امور سیاسی و نظامی ایران داشت. مدرس طرفدار «سیاست موازنه عدمی» بود، شخصیتی که مورد احترام دکتر مصدق بود! با توضیحاتی که رفت ، من شک دارم که نوشته «آندره بریسو» ، مطلبی که ترجمه فارسی آن در نشریه سهند - پاریس چاپ شده است ، سندی معتبر باشد!

دکتر منصور بیات زاده

۲۱ آبان ۱۳۸۷ - ۱۱ نوامبر ۲۰۰۸

Dr.bayatzadeh@ois-iran.com

www.ois-iran.com

پانویس:

۱ - به نقل از شماره ۲۶ نشریه سهند، صفحات ۸۵ تا ۸۷ - اسفندماه ۱۳۸۶ (مارس ۲۰۰۸) - چاپ پاریس

گفتگوی دکتر مصدق با آندره بریسو، خبرنگار فرانسوی در ۱۵ ژوئیه ۱۹۵۱

«مصدق به من گفت: در مورد ملی کردن نفت رودرروی انگلیسی ها قرار گرفته است و گفتگوش با هریمن رئیس جمهور آمریکا و جنگ سازمان های جاسوسی علیه ایران را پیش کشید.

پس از لحظاتی افزود: من پیر شده ام. فکر نمیکنم به سن هشتاد برسم (در آن زمان ۷۱ ساله بود و ۸۷ سال عمر کرد). شاید هرگز نتوانم به آنچه برای کشورم آرزو میکنم بتوانم جامه عمل بپوشانم ولی مطمئناً دیگران خواهند آمد که پس از من این کارها را به انجام خواهند رسانید. آنها امپریالیست ها و شوروی ها را بیرون خواهند کرد. شاه را یا از بین میبرند و یا اخراج میکنند. او با این که نرم خوست آرزوی بزرگش این است که جای کورش را بگیرد و همه کاره مملکت شود.

فکر نمیکنم حزب توده قادر به گرفتن و حفظ قدرت باشد. همینطور ارتش را توانا برای بر خاستن و بر پایی یک دیکتاتوری نظامی نمی بینم. امیدوارم سر کرده های شیعه قصد جدی برای ورود به عرصه سیاست نداشته باشند. اگر چنین شود ایران در آستانه وضعیت فاجعه آمیزی قرار خواهد گرفت که بدوا همسایگان ایران (عراق و سوریه و اردن) را در حالت جنگی با ما قرار میدهد. من واقعا از این تشکیلات مذهبی هراس دارم. درست است که ما مسلمان هستیم ولی در واقع عرب نسیتیم و رودرروی سنی ها قرار داریم. بدین ترتیب تشکیلات آخوند های شیعه با آن سلسله مراتب و امکانات اگر به قدرت دست یابد، ما در داخل مواجه با انقلابی خونین خواهیم شد و در خارج باید نتایج جهاد علیه عراق و اردن و سوریه را تحمل کنیم. فکر نمیکنم مصر و حتا اسرائیل مداخله کنند. به هر حال اگر این فرض آخری تحقق پیدا کند یک آیت الهی وارد عرصه میشود و نهضتی مالامال از نفرت علیه غرب و حتا ضد یهود و در دشمنی با عرب های سنی راه خواهد انداخت و ای بسا که خیابان ها جای جسد و خون خواهد شد. »

Andre Brissaud, le Crapouillot. Nouvelle serie. Decembre 1986, La France

مصاحبه گر تاکید میکند که حسب خواست مصدق متن مصاحبه پس از مرگ او میتواند منتشر شود و لازم به گفتن است که علیرغم تائید مطالب مصدق مصاحبه گر نیز تحت تأثیر مخالفان او را عوامفریب و اهل آشوب و افراط و همدست توده ایها معرفی می کند. ».

۲ - اسامی بعضی از روحانیون که از همکاران و طرفداران سیاسی دکتر مصدق بودند و در واقع در دوران دکتر مصدق در « عرصه سیاست » ایران حضور داشتند را می توان در فصل شانزدهم ، بخش مربوط به « دکتر مصدق و مسئله مذهب » ، صفحات ۱۲۱ تا ۱۳۶ ، جلد اول کتاب « دکتر محمد مصدق و "راه مصدق" » ، بقلم دکتر منصور بیات زاده ، خواند.

همچنین ضروریست خاطر نشان کرد که در دوران مصدق بسیاری از روحانیون طرفدار سلطنت و دربار بودند، از جمله امام جمعه تهران، دکتر سید حسن امامی (پسر برادر همسر مصدق که آن فرد از مخالفین مصدق بود) در « عرصه سیاست » ایران حضور داشت، او تا قبل از قیام سی تیر ۱۳۳۱ رئیس هفدهمین دوره مجلس شورای ملی بود. برای کسب اطلاعات بیشتر در اینمورد به فصل دهم ، بخش مربوط به ازدواج دکتر مصدق و توضیحات در باره امام جمعه های تهران ، صفحات ۴۵ تا ۵۰ ، کتاب « دکتر محمد مصدق و "راه مصدق" » ، مراجعه نمایند. برای دسترسی به مطالب آن کتاب از لینک زیر استفاده کنید: سایت « راه مصدق »

www.rahe-mossadegh.ois-iran.com

(*) - مطلب قبلا دارای ۵ بند بود، چون متوجه شدم که در هنگام نگارش در تبدیل تاریخ فرنگی (میلادی) به تاریخ ایرانی ، در بند ۵ اشتباهی رخ داده است. آن بند را حذف کردم و در همان روز ، به تمام گیرنده های این مطلب ، تصحیح آن اشتباه را از طریق ارسال مطلب اصلاح شده، اطلاع دادم .